
Súlyozott automaták alkalmazása
képek reprezentációjára,
képtranszformációra és beszédfelismerésre

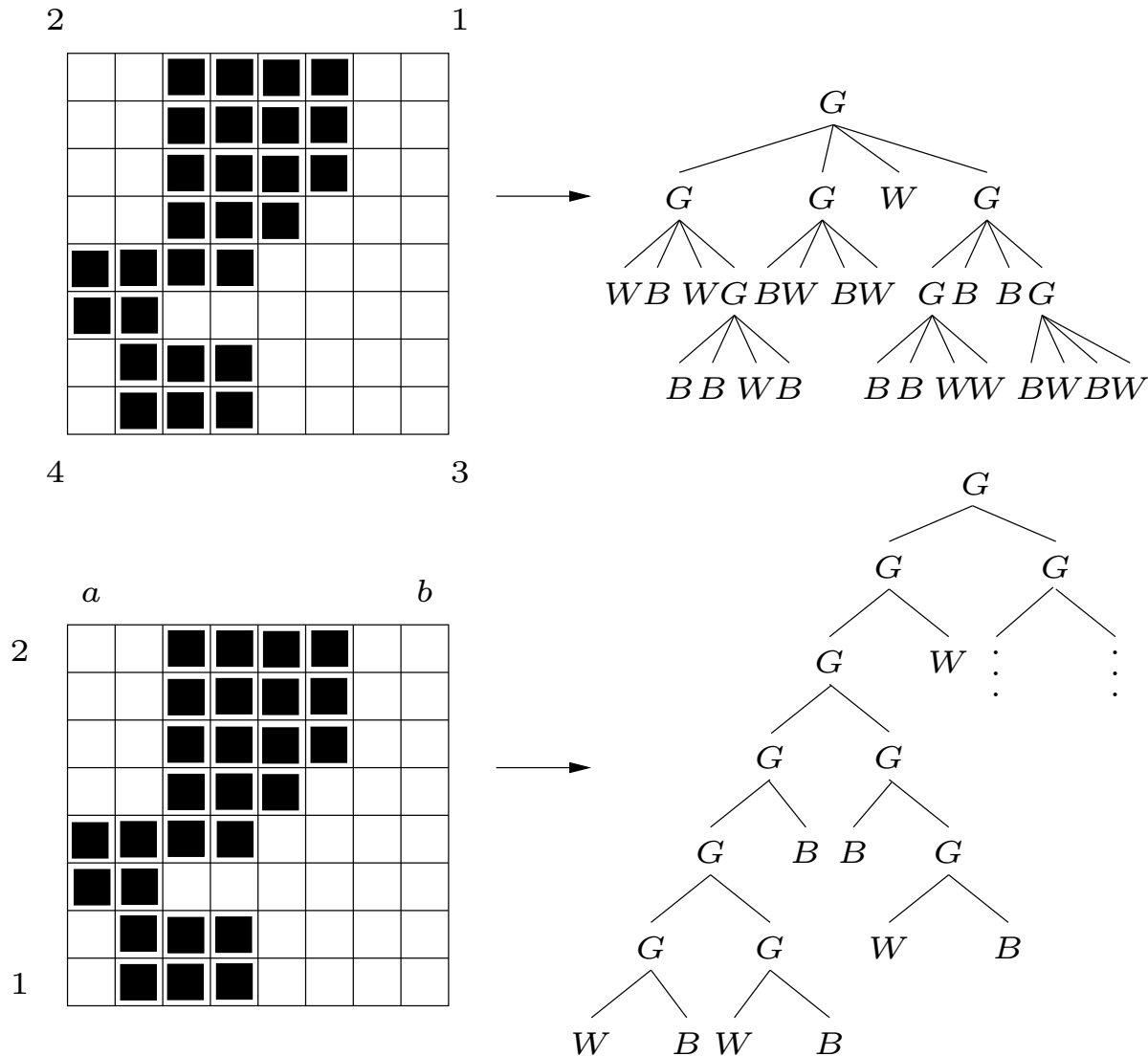
Gazdag Zsolt

Szegedi Tudományegyetem
Számítástudomány Alapjai Tanszék

- Képek kódolása és dekódolása
(az előző előadás folytatása)
- Képek transzformációja
- Beszédfelismerés

További képfelosztási módszerek

Egy kép és az őt kódoló négyágú illetve bináris fa

Amikor a vízszintes és függőleges felosztás nem váltakozva történik.

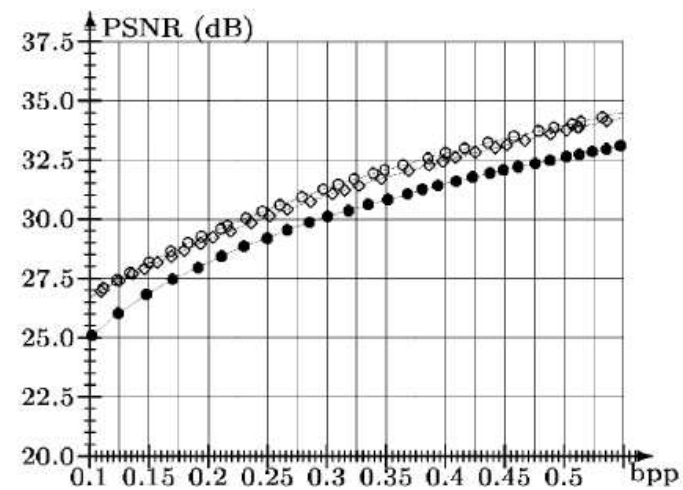
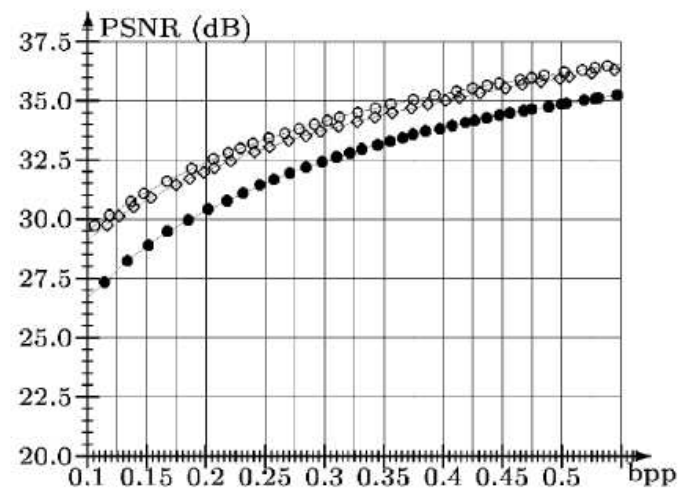
bináris felosztás

light HV felosztás

Az eredeti HV felosztás nem gazdagságos (több információt kell tárolni, mint amit nyerünk a módszerrel)

A „light” HV felosztás [KMT04]

○ : light HV, ◇ : bintree, ● : IJPEG

Képek dekódolása

„Direkt” dekódolás: $2^n \times 2^n$ kép dekódolása $O(|Q|(|\Sigma||Q|)^n)$ idejű

Egy gyorsabb algoritmus ($O(|Q|^2|\Sigma|^n)$ idejű):

Input: Egy $\mathcal{A}$ automata és egy n szám

Output: Az $\mathcal{A}$ által reprezentált kép $n \times n$ felbontásban

For ($i = 1; i \leq |Q|; i++$) $f_i(\varepsilon) = F_i;$

For ($l = 1; l \leq n; l++$)

For ($i = 1; i \leq |Q|; i++$)

For ($a \in \Sigma$)

For ($w \in \Sigma^{l-1}$)

$$f_i(aw) = \sum_{j=1}^{|Q|} W_a(i, j) f_j(w);$$

For ($w \in \Sigma^n$)

$$f_{\mathcal{A}}(w) = \sum_{i=1}^{|Q|} I_i f_i(w);$$

Legyen $f_{\mathcal{A}}(\Sigma^n)$ a dekódolt kép

128 × 128 méretű Lena nagyítása
512 × 512 méretre sv-automatával

128 × 128 méretű Lena 512 × 512
méretre nagyítva

- Az sv-automaták alkalmasak képek tömörítésére
- A képek kódolása nagyon időigényes
- Alkalmasak képek és videók tárolására pl. CD-ROM-on
- Nem alkalmasak szimmetrikus képátvitelre (pl. videokonferencia)

Súlyozott véges transzformátor (sv-transzformátor):

$$\mathcal{M} = (Q, \Sigma_1, \Sigma_2, W, I, F)$$

- Q : véges állapothalmaz
- Σ_1, Σ_2 : input és output ábécék
- $W : Q \times (\Sigma_1 \cup \{\varepsilon\}) \times (\Sigma_2 \cup \{\varepsilon\}) \times Q \rightarrow \mathbb{R}$, a súlyfüggvény $((W_{a,b})_{i,j} = W(i, a, b, j))$
- $I, F : Q \rightarrow \mathbb{R}$, a kezdő illetve befejező hozzárendelések

Az $\mathcal{M} = (Q, \Sigma_1, \Sigma_2, W, I, F)$ által indukált

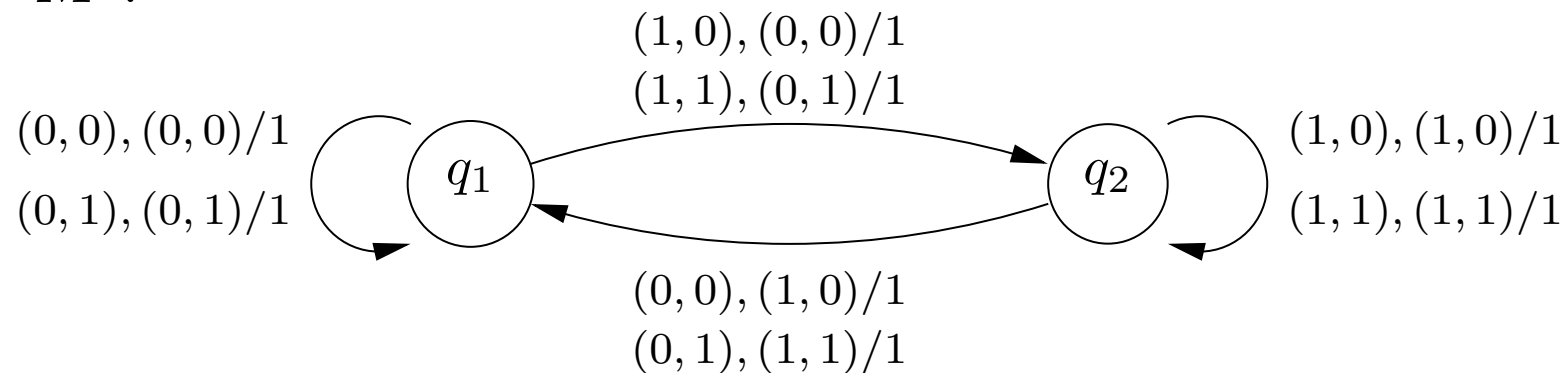
$f_{\mathcal{M}} : \Sigma_1^* \times \Sigma_2^* \rightarrow \mathbb{R}$ *súlyozott reláció* (ε -mentes esetben):

$$f_{\mathcal{M}}(a_1 a_2 \dots a_k, b_1 b_2 \dots b_k) = I^t W_{a_1, b_1} W_{a_2, b_2} \dots W_{a_k, b_k} F$$

Ha $\rho : \Sigma_1^* \times \Sigma_2^* \rightarrow \mathbb{R}$ egy súlyozott reláció és $f : \Sigma_1^* \rightarrow \mathbb{R}$ egy többszörös felbontású függvény akkor $g = \rho(f) : \Sigma_2^* \rightarrow \mathbb{R}$:

$$g(v) = \sum_{u \in \Sigma_1^*} f(u) \rho(u, v)$$

M :

$$I = \begin{bmatrix} 0.5 \\ 0.5 \end{bmatrix}, F = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$f_{\mathcal{M}}((1, 1)(1, 0), (0, 1)(1, 0)) = [0.5, 0.5] \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} = 0.5$$

1	$\frac{5}{4}$	$\frac{3}{2}$	2
$\frac{3}{4}$	1	$\frac{5}{4}$	$\frac{3}{2}$
$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1	$\frac{5}{4}$
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1

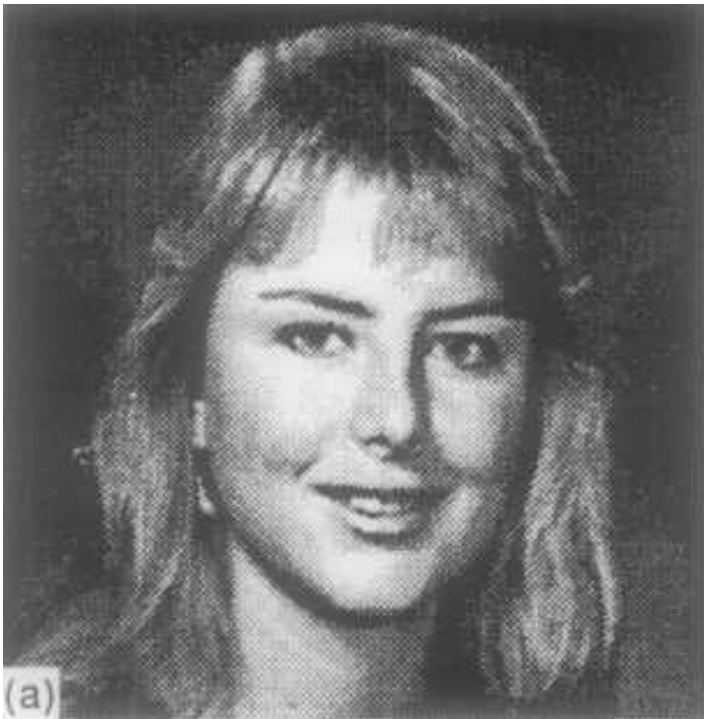
$$z = x + y$$

Ha f a $z = x + y$ függvényhez konvergáló többszörös felbontású függvény és $g = f_M(f)$, akkor

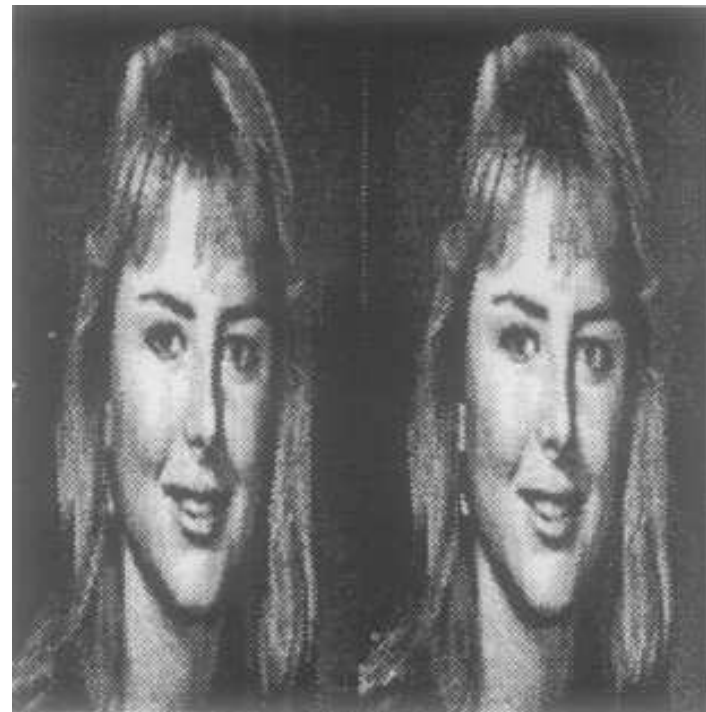
$$\begin{aligned}
 g((0,0)(0,0)) &= \sum_{u \in \Sigma^*} f(u) \rho(u, (0,0)(0,0)) = \frac{3}{8} \\
 g((0,0)(1,0)) &= \sum_{u \in \Sigma^*} f(u) \rho(u, (0,0)(1,0)) = \frac{7}{8} \\
 g((1,0)(0,0)) &= \sum_{u \in \Sigma^*} f(u) \rho(u, (1,0)(0,0)) = \frac{3}{8} \\
 g((1,0)(1,0)) &= \sum_{u \in \Sigma^*} f(u) \rho(u, (1,0)(1,0)) = \frac{7}{8}
 \end{aligned}$$

$\frac{3}{8}$	$\frac{7}{8}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{7}{8}$

$$(x, y) \rightarrow \left\{ \left(\frac{x}{2}, y \right), \left(\frac{x+1}{2}, y \right) \right\}$$

Carol többszörös felbontású kép

$f_M(\textit{Carol})$

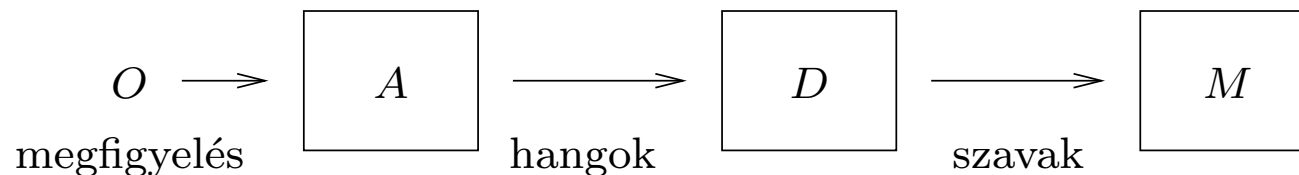
Beszéd felismerés súlyozott transzformátorokkal

A beszéd felismerés feladata: Adott u akusztikus események sorozata. Keressük meg azt a w szót amelyre a legnagyobb a valószínűsége annak, hogy w az u sorozatot indukálja.

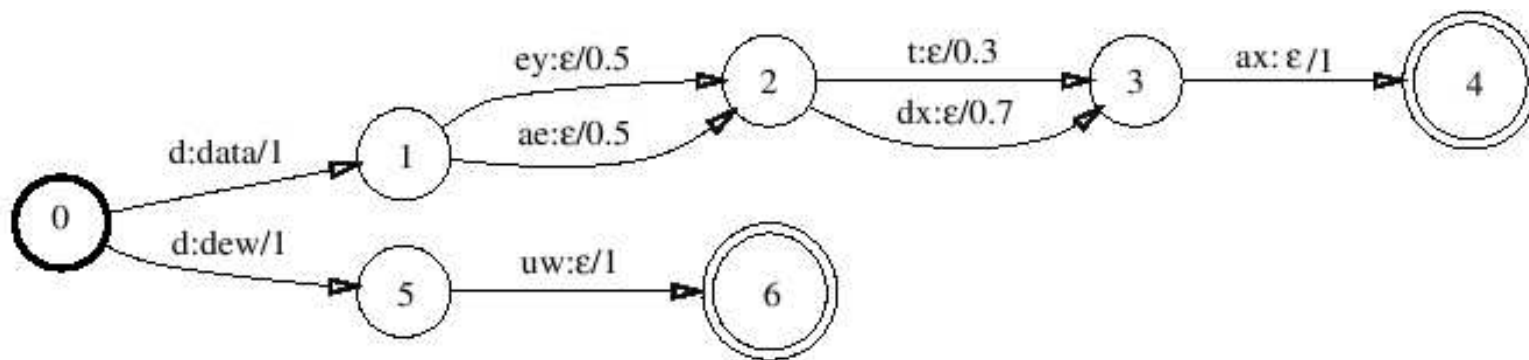
Lehetséges megoldás: Valamilyen statisztikai modell használata

Ilyen modell lehet súlyozott transzformátorok kompozíciója:

- O : Súlyozott automata ami a beszédforrást ún. akusztikus események sorozataként ábrázolja
- A : Súlyozott transzformátor, akusztikus megfigyelési sorozatokat képez hangsorozatokba
- D : Súlyozott transzformátor, hangsorozatokat képez szavak sorozatába
- M : Nyelvi modell, szavak (vagy betűk) sorozatainak valószínűségét adja

Egyszerűsített példa az M transzformátor egy résztranszformátorára [MPR02]:

A kezdőállapotból a végállapotig haladva megkapjuk a *data* szó egy kiejtésének a valószínűségét

A $\mathbb{K}$ félgűrű feletti $\rho_1 : \Sigma_1^* \times \Sigma_2^* \rightarrow \mathbb{K}$ és $\rho_2 : \Sigma_2^* \times \Sigma_3^* \rightarrow \mathbb{K}$ súlyozott transzformációk *kompozíciója*:

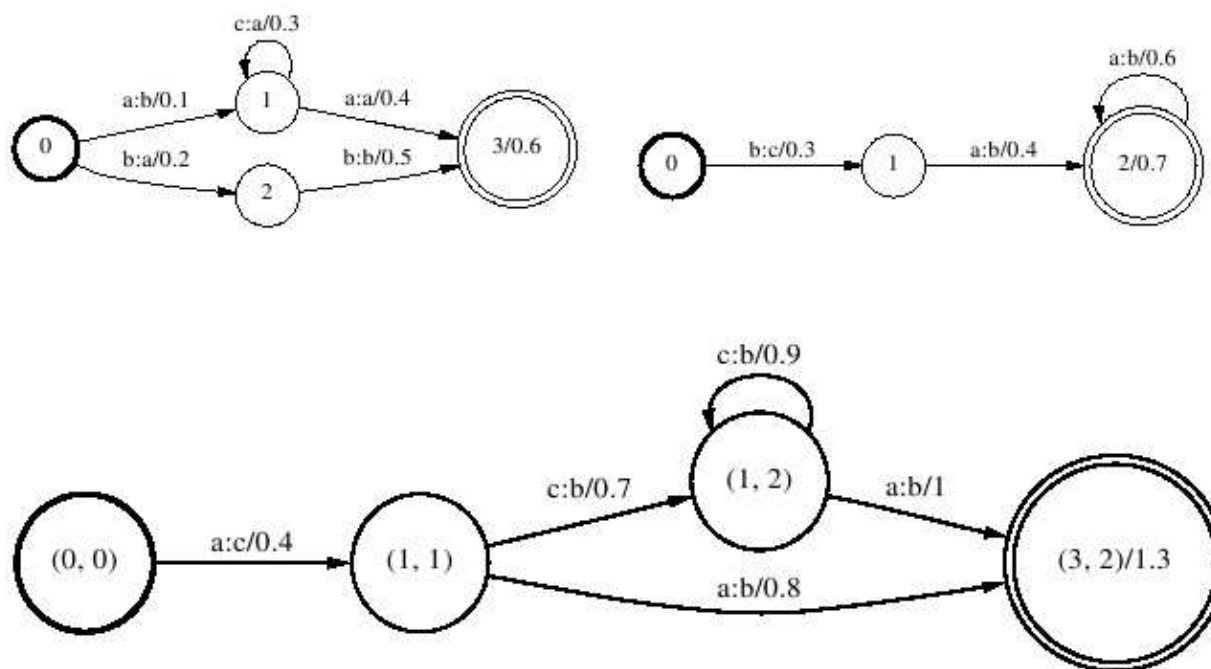
$$(\rho_1 \circ \rho_2)(u, w) = \sum_{v \in \Sigma_2^*} \rho_1(u, v) \rho_2(v, w)$$

A súlyozott transzformátorok kompozícióját úgy kell megadni, hogy az általuk indukált transzformációk kompozíciója a kapott súlyozott transzformátor által indukált transzformáció legyen.

Súlyozott transzformációk és transzformátorok kompozíciója

Példa: $Trop = (\mathbb{R}_+ \cup \{\infty\}, \min, +, \infty, 0)$ félgűrű feletti súlyozott transzformátorok kompozíciója [MPR02]:

A súlyozott transzformátorokkal történő beszéd felismerés előnye: A gyakorlatban általában minden transzformátor kompozíció után hatékonyan elvégezhetőek az alábbi egyszerűsítések (lásd pl. [Moh97]):

- A kapott transzformátor determinizálása
- A kapott determinisztikus transzformátor minimalizálása

Igy a beszéd felismerést végző transzformátor (az O , A , D és M transzformátorok kompozíciója) hatékony marad (idő és tár tekintetében).

K. Culik II és J. Kari. Image compression using weighted finite automata. In *MFCS*, 392–402, 1993.

K. Culik II és J. Kari. Finite State Transformation of Images. *Comput. & Graphics*, 20, 125–135, 1996.

F. Katritzke, W. Merzenich, M. Thomas. Enhancements of partitioning techniques for image compression using weighted finite automata. *Theoretical Computer Science*, 313, 133–144, 2004.

F. Katritzke. Refinements of data compression using weighted finite automata. Ph.D. Thesis, University of Siegen, 2001.

M. Mohri. Finite-State Transducers in Language and Speech Processing. *Computational Linguistics*, 23, 269–311, 1997.

M. Mohri, F.C.N. Pereira és M. Riley. Weighted Finite-State Transducers in Speech Recognition. *Computer Speech & Language*, 16, 69–88, 2002.

F.C.N. Pereira és M.D. Riley. Speech Recognition by Composition of Weighted Finite Automata. 1996.